

חוק רמת הגולן

דיירים יקרים, ברוך השם אני בבית. המחלה אינה קלה ויש לי בשבילכם עצה טובה: אל תשברו את הרגל. אך הגרוע ביותר מאחוריי ואני, ברוך השם, יכול כבר לנהל ישיבה זו של הממשלה. אני מציע, שהממשלה היום תקבל את ההחלטה הבאה:

הממשלה מסמיכה את ראש הממשלה להביא היום בשעה 4:00 בפני הכנסת את חוק רמת הגולן לאמור: א. המשפט, השיפוט, והמנהל של המדינה יחולו בשטח רמת הגולן, אשר יתואר בתוספת לחוק זה.

ב. תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

ג. שר הפנים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

אני רוצה להסביר עכשיו מהם הנימוקים לכך שאני מביא הצעה זו היום. ביחס לרמת הגולן יש למעשה קונצנזוס לאומי, לאמור שגם אם ייפתח אי-פעם משא ומתן על חוזה שלום בין ישראל לסוריה ישראל לא תרד מרמת הגולן. גישה זו משותפת גם לנו, גם ל'מערך', גם לסייעות קטנות בכנסת, מלבד רק"ח כמוכן. השאלה הייתה תמיד מתי לעשות את המעשה ולהחיל את המשפט, השיפוט, והמנהל, אלה המילים שנלקחו מחוק מסגרת של 1967 ביחס לשטחי ארץ-ישראל על רמת הגולן. אך בקשר לרמת הגולן אין אנו יכולים להסתמך על חוק זה, כי ארץ-ישראל מבחינה משפטית, לא מבחינה היסטורית, היא ארץ-ישראל בגבולות המנדט, ועל פי ההסכם בין צרפת לבין בריטניה נקבע הגבול בין סוריה לארץ-ישראל עשרה מטרים מזרחה מחוף ים כינרת ולא על רמת הגולן. מובן מאליו שכולנו יודעים שארץ-ישראל כללה את רמת הגולן. אך – וזאת אני גם מציע לומר בפומבי – היו ימים שבהם מעצמות קולוניאליות קבעו גבולות באופן שרירותי. היום אין שום חשש לומר זאת. שתי מעצמות קולוניאליות החליטו באופן שרירותי שהגבול הצפוני של ארץ-ישראל לא יעבור על רמת הגולן אלא מתחת לרמת הגולן, והעובדה שהן עשו כך רק מוכיחה שהן עשו זאת בשרירות לב. זו הבחינה ההיסטורית.

אולם יש כמוכן בחינה ביטחונית, שפירושה קיום חיים ללא שפיכות דמים לעשרות אלפי אזרחי ישראל הגרים בגיא ובעמק. במשך כמעט עשרות שנים, כאשר הסורים היו למעלה על רמת הגולן, הם הוכיחו לנו למה הם מסוגלים. הם מסוגלים לשפיכות דמים מתמדת נגד האוכלוסייה האזרחית שלנו בקיבוץ, במושב ובעיר. מרמת הגולן הם יכלו לפגוע – ופגעו – ברובים, לא רק במכונות ירייה, במכונות ירייה ולא רק בתותחים, באוכלוסייה האזרחית שלנו, עד שבמים עברו כפי שאני זוכר, נוצרו לנו 'ילדי מקלט' בצפון הארץ, מתחת לרמת הגולן, כלומר ילדים שחיו במקלטים לא ימים, אלא חודשים תמימים.

עכשיו, יש נימוק שלישי, מדיני. השאלה היא אם מתוך תקווה שיתנהל משא ומתן לפי התנאים שנקבעו בקווי היסוד של הממשלה – והם משותפים גם לאופוזיציה – יש להמתין ללא גבול ליום, או לשעה, שבהם שליטי סוריה יאמרו שהם מוכנים לנהל אתנו משא ומתן על שלום. לנו לא היו בעניין זה שום אשליות. אף על פי כן מילאנו את חובתנו וקראתי פעמים מספר מעל במת הכנסת לנשיא סוריה לבוא לירושלים, או שיסכים שאני אבוא לדמשק, כדי לנהל משא ומתן על חוזה שלום. הוא סירב כל הזמן, כלומר כמעט 15 שנים תמימות. אך העיקר הוא הסירוב האחרון, משום שיש בו הגדרות ונימוקים החייבים להזהיר אותנו מפני כל דחייה נוספת.

אני רוצה שחברי הממשלה ידעו שאנו יודעים מה קרה בפו. שם אמר שר החוץ הסורי בערך את הדברים הבאים: 'אני מתנגד לתכנית השלום של פאהד. אסור לערבים להגיש שום תכנית שלום. אנו חייבים להיות מוכנים לחכות אפילו מאה שנה ויותר, עד אשר תיחלש העצמה הצבאית של מדינת ישראל ואז נפעל'. אלה דברים מדויקים, והאמינו לי שאנו קיבלנו אותם ממקור שאין שום ספק לגבי מהימנותו. מובן מאליו ששר החוץ הסורי דיבר בשם אסאד. מובן מאליו שרווקא בחברה אינטימית – וזה לא היה בוועידה של שרי חוץ אלא בוועידת פסגה, אשר נסתיימה כפי שנסתיימה – מדברים גלויים. שם מניחים ששום מילה לא תצא החוצה כפי שאני בדרך כלל מניח שלא יקרה בממשלה. אך עובדה היא שכך אמר.

כא אסאד אתמול ואישר, בריאיון לעיתון כווייתי, שחדאם דיבר מגרוננו, והוא עוד הרחיק לכת ואמר בפומבי: אפילו אם אש"ף יכיר בישראל, בגלל העניינים הטקטיים שלו – וזה משפט יפה – סוריה לעולם לא תכיר בישראל ואסור לערבים לעשות שלום עם ישראל. הערבים צריכים לחכות – וכאן דיבר אסאד בכיוון הפוך מחדאם – לא עד שתיחלש עצמתה הצבאית של ישראל, אלא עד שהערבים יתחזקו ויוכלו להכתיב תנאי שלום למדינת ישראל. אני רוצה לשאול, האם אחרי הדברים האלה מדינת ישראל צריכה לחכות חמישה דורות ויותר כדי ששליטי סוריה יסכימו לדבר אתנו על שלום? או צריכים לחכות עד שתיחלש עצמתנו הצבאית? או צריכים לחכות עד שהערבים יתחזקו ויוכלו להכתיב לנו תנאים? דברים אלה נאמרו לא רק בפז, אלא בפומבי, במסמך.

ובכן, איש לא יוכל לבוא אלינו בטענות שאנו מפרים איזה שהוא הסכם, במקרה זה הסכם קמפ דייוויד. נכון שבהסכם קמפ דייוויד גם סוריה נמנית עם המדינות שיש אליהן פנייה לנהל משא ומתן על שלום, אך סוריה הפרה הסכם זה. בעקשנות היא לא רק מסרבת לעשות שלום אלא אומרת מתי תהיה מוכנה לנהל משא ומתן: כשאפשר יהיה להכתיב לנו את התנאים, או כשתיחלש עצמתנו הצבאית. כמוכך, עצמתנו הצבאית לא תיחלש ביזמתה של שום ממשלה. כל ממשלה בישראל – כל הממשלות שקדמו לנו, וכל הממשלות שתבואנה – תדאגנה שעצמתה הצבאית של ישראל לא תיחלש, לא באופן יחסי ולא באופן מוחלט. אך זו העמדה הסורית. ולכן היא זורקת הימה את הסכם קמפ דייוויד, נוכח המעשים בעבר ונוכח ההודעות בפומבי של שליטי סוריה. את חוזה השלום עם מצרים בוודאי שאיננו מפרים, כי זה חוזה שלום בין שתי מדינות ואין לו כל קשר עם סוריה. עד כאן הנימוקים, שברשות החברים אני רוצה להביא היום בפני הכנסת, בפתיחת הדיון.

עכשיו, אני חייב להביא את הניתוח המדיני שעשיתי לי אם נקבל את ההחלטה ונלך היום לכנסת עם חוק זה, ונשתדל להעביר אותו בכנסת עוד הערב.

(סגן השר י' בן-מאיר: יש שלוש קריאות.)

בשעה 3:00 תחליט ועדת הכנסת על הסרת המכשולים התקנוניים של הנחה מוקדמת של 48 שעות. ועדת הכנסת יכולה לפטור מחובה זו, כך שבשעה 4:00 או יכולים לפתוח בדיון. אם נצטרך לפתוח את הדיון בשעה 5:00 נעשה זאת, אך אין שום סיבה שהדיון לא יפתח בשעה 4:00. אם הממשלה תחליט בחיוב נודיע מיד ליושב ראש הכנסת שזה סדר היום כולו – לא צריך סעיפים נוספים – יהיה דיון של שלוש-ארבע שעות, ניתן רשות דיבור לכולם, גם לקומוניסטים.

ובכן, מה הניתוח המדיני שלי? מוריי ורבותיי, מובן שזה צעד נועז ויהיו לנו בעיות אחרי צעד זה. אני בטוח שארצות הברית תשגר אלינו מחאה, תודיע שזה צעד הר-צדדי, היא אינה מכירה בצעדים הר-צדדיים והיא חושבת שצעד זה אינו בר-תוקף. בערך כך אקבל איגרת מהמזכיר הייג או מהנשיא רייגן. אז נשיב מה שיש בפינו, מתוך הכרה מלאה של צדקתנו. אינני חושב שממשלת ארצות הברית התרשמה מהנימוקים החשובים מאוד שלנו נגד אספקת הנשק ההתקפי לערב הסעודית. אני חושב שבכך מתבטאת ריבונות, שאנו עושים מעשה ריבוני, עם כל הכבוד לארצות הברית, ידידתנו הגדולה, שרק עכשיו חתמנו אתה על הסכם חשוב מאוד בשטח שיתוף הפעולה האסטרטגי. אך מדובר בחיינו ובעתידנו, ומי יכול להכתיב לנו אחרי 15 שנים תמימות מאז גמר מלחמת ששת הימים, לאחר כל הסירובים לדבר אתנו? אך נחיה ונשיב כפי שצריך.

מה תעשה מצרים? מצרים אינה יכולה לעשות דבר זולת להפר את חוזה השלום בינינו. אינני חושב שמבחינה צבאית היא יכולה לצאת למלחמה נגדנו. היא לא תעשה שטות זו, אך היא בהחלט יכולה להפר את חוזה השלום הר-צדדי. למשל, היא יכולה לגרש את השגריר שלנו מקהיר ולקרוא בחזרה את שגרירה מתל אביב. זו תהיה הפרת חוזה השלום, כי שם כתוב שצריך שיהיו יחסים דיפלומטיים תקינים בין שתי המדינות לתמיד. אם מצרים תנהג כך אני אומן ישיבה של הממשלה, ואני רוצה לומר שאם היא תפר את החוזה באופן רציני, כלומר תגרש את השגריר שלנו ותחזיר את שגרירה, דהיינו תנתק את היחסים הדיפלומטיים, אז אנו נשארים בסיני. אך אם היא לא תעשה כן, אז היא לא תעשה מאומה, כי אינני חושב שהיא יכולה לצאת למלחמה נגדנו על רקע זה.

סוריה עצמה, אינני חושב שהיא תתקוף אותנו. היא יודעת שאם היא תתקוף אותנו היא תיפול, אני בטוח בכך. אך כמוכך, אנו חייבים להיות מוכנים, ואני רוצה שהממשלה תדע שהבוקר ביקשתי משר הביטחון לתת הוראות מתאימות כדי שכוחנו בצפון יחזקו. נקיטת צעדים של זהירות מוקדמת היא לכל הדעות חיובית וחיובית. אנו נחזק את כוחנו

רמת הגולן והחרמון, 17 באפריל 1980. צילם יעקב סער, לשכת העיתונות הממשלתית

הגולן, והרוסים לא התערבו. כאשר גמרנו את מלחמת ששת הימים, דיין ז"ל – שהיה אדם יקר אך טעה במדיניותו – טען שמצרים לעולם לא תחתום על הפסקת אש, ובאותו לילה היא חתמה. אז הילוך אימים בהתערבות רוסית אין לו גבול, והוא משתק את העצבים. כך היה אחרי מלחמת קדש, שאיבדו את העשתונות, שהנה באים הטילים. הממשלה הייתה בבהלה, כל העם הוכנס לבהלה והיה אז הנאום המפורסם של בן-גוריון על ביטול מלכות ישראל השלישית. לא היה ולא נברא. דאלס אמר שכל זה היה בלוף. אין זו חרפה מיוחדת לנו. גם הצרפתים נבהלו וגם הבריטים נבהלו. [...]

אני ידעתי על ההתפתחויות במבצע קדש, על כל צעד ושעל, לא פחות מחבר ממשלה. מפי 'הגבורה' עצמה. אני חוזר ואומר, הייתה בהלת שווא במפקדה. מפקדה מבוהלת אינה יכולה לנהל שום קרב, לא מדיני ולא צבאי. זו האמת ההיסטורית. אמת זו מתגלה מהתזכיר של שרת משנת 1950 אל הגנרל מרשל על היחסים עם ארצות הברית. איך שרת, שר החוץ, עומד כעני בפתח ומתחנן לקצת מזון. הוא אומר: יש לנו 250,000 חיילים אשר מוכנים להגן על הדמוקרטיה. אני בטוח שקראתם את התזכיר הזה. אם לא, אל תישנו ותקראו כעת, אז תבינו את מזכר ההכנה שלנו ותתגאו בו.

אני חוזר לענייני דיומא. אני לא חושב שיש יסוד שאנו נפחיד את עצמנו בהתערבות רוסית. איזו התערבות רוסית? יש לה עכשיו בעיות של הפיכה בפולין, יש לה את אפגניסטן, אז היא תשלח מטוסים אלינו? היא תשלח טנקים אלינו? ואם כן, אין לנו שום אפשרות של הגנה? אגב, זו צריכה להיות השתלטות של ברית המועצות על המזרח התיכון, כי כדי לנסות לכבוש את מדינת ישראל רוסיה צריכה להשתלט על חלק גדול של המזרח התיכון. אז כל זה צריך לקרות בקשר לכך? אלה דברי הבל ורעות רוח. זו הבלה עצמית שאין לה כל יסוד. אני מקווה שהממשלה תקבל את הצעתי ואז ניווכח. אם יוכח שטעיתי זה יהיה דבר חמור מאוד. כולנו נימצא במצב חמור מאוד. האחריות תהיה שלי מבחינה מוסרית ואני מוכן לקבל אותה מראש.

אני חושב שאנו נקבל מחאות רציניות, שאין לזלזל בהן. אני חושב שיזמנו את מועצת הביטחון והיא תקבל החלטת גינוי חריפה ביותר. בהחלטה זו ייאמר שהמעשה שעשתה ישראל הוא חסר תוקף ומעשה תוקפנות. ייתכן שארצות הברית תצטרף להחלטה זו ולא תטיל וטו, ייתכן שתימנע, אך בהחלט ייתכן שהחלטה תתקבל פה אחד. זה צעד נועז, צריך לצפות לכל מיני תוצאות מדיניות. העם, לדעתי, בעניין זה יהיה מלוכד. אני משוכנע, שהמעריך ברובו יצביע בעד הצעת החוק. אני חושב, שפשוט לא תהיה לו בררה, כי הרוב המכריע בלאו הכי יצביע בעד. כך אמר לי בשעתו פרס כאשר חשבתי שאם יהיה דיון על הצעת חוק אחרת נצטרך לתת חופש הצבעה, ואז הוא אמר:

'אם תיתן חופש הצבעה, הרוב אצלי ואצלך יצביעו בעד'. אמרתי לו: 'אני לא בדקתי זאת, אך אולי אתה צודק'. כן-עוז בוודאי יצביע בעד, גב' אלמוזלינו בוודאי תצביע בעד, ה'געפילטע פיש' [רענן נעים] יצביע בעד, 'התחייה' תצביע בעד, הורביץ וחברו יצביעו בעד, אנו בעד, אז נשארו הקומוניסטים, מפ"ם ואולי יוסי שריד.

(השר י' מודעי: גם אמנון רובינשטיין.)

אמנון רובינשטיין וחברו וירשובסקי. אם הכנסת תשב היום עם 110 חברים, נקבל שמונים – תשעים קולות בעד ההצעה. כך יתלכד העם סביב זה. לכן, אם הממשלה תקבל את הצעת ההחלטה, אני אקרא ל'אגודת ישראל', כדי להודיע לה על כך. אני בטוח שהיא תתמוך בהצעה זו. כמו כן אזמן את מר פרס אליו מיד לאחר גמר הישיבה ואפנה אליו בבקשה לתת יד להצעה זו וליצור מיד חזית לאומית מלוכדת בעניין זה לגבי התוצאות והעמידה המשותפת. יסרב, יסרב – רוב יש לנו והוא די רציני, רוב של קרוב ל-67 קולות, בלי 'המערך'.

(השר מ' נסים: חסרים כמה חברים שלנו.)

אני מדבר באופן אבסולוטי. יש לנו 67 קולות למען הצעת החוק, זהו רוב גדול מאוד. אם 'המערך' לא יתמוך ויצביע נגד, שיעשה חשבון מצפוננו, אך אני מניח שיצביע בעד.

עד כאן דבריי. אני פותח בדיון ואבקש את החברים להתייחס לנושא.